

ELEKTRONINĖS MOKYMO (OSI) PRIEMONĖS – SUDĖTINĖ STUDIJŲ PROCESO TOBULINIMO DALIS

Nijolė Borusevičienė,
Zita Latonaitė,
dr. Nijolė Litevkienė
Šiaulių kolegija
Aušros al. 40, Šiauliai

Anotacija

Du procesai: modernizacija ir globalizacija – tai XXI amžiaus pokyčiai. Mokslo ir technikos naujovės keičia žmonių gyvenimą, verčia pakeisti įprastus mąstymo stereotipus. Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 m. nuostatuose nurodoma, kad švietimo kokybės plėtra turi tarnauti asmens ir visuomenės vertybinėms nuostatoms, bendrųjų gebėjimų ir kompetencijų ugdymui. Šiandieninė informacinė visuomenė – tai visuomenė, kuri gali, moka ir nori naudotis informacinių technologijų teikiamomis galimybėmis. Šiaulių kolegijoje 2006-2007m.m. buvo atliktas tyrimas „Pirmo ir trečio kurso studentų naudojimas elektroninėmis mokymo priemonėmis“. Respondentų nuomonė turės įtakos studijų kokybei užtikrinti, siekiant ugdyti studentus gebančius dirbti sparčios technologijų kaitos sąlygomis.

Raktiniai žodžiai: elektroninės mokymo priemonės, informacinė visuomenė, technika ir technologijos.

Įvadas

Žmogus ir pasaulis yra nedaloma visuma, kurioje savo būtį realizuoja veikla. Žmogaus vieta būtyje priklauso nuo technikos. Naujausi technikos ir technologijų sprendimai keičia realų jo gyvenimą, kuris gali prilygti ir fantastikai. Protas tapo technikos varomąja jėga. Technosfera, kaip technikos ir technologijų pasaulis, turi išvelgti ir kovoti su technikos esmėje glūdinčiais pavojais ir imtis kontrafaktinių priemonių. Filosofinė technikos analizė rodo, kad šiuolaikinės technikos raida privertė naujai pažvelgti į gamtą ir gamtotyrą, ekonomiką ir socialinius konfliktus, ginkluotę ir politiką, ekologiją ir urbanistiką, vadybą ir švietimą, į visą kultūros procesą ir patį žmogų, jo individualią kultūrą [Mureika, 2006, p.353].

Tyrimo aktualumas

Mąstymui ir problemų sprendimo įgūdžiams ugdyti mokymo (-osi) procese naudojami įvairūs informaciniai šaltiniai. Jie padeda studentui per aukščiausias savarankiškumo apraiškas tapti kūrybiška asmenybe. Šalia tradicinių mokymo priemonių yra vis populiareesnė elektroninės mokymo priemonės, jų dėka išsamesnė ir naujesnė gaunama informacija, kuri labai svarbi kuriant intelektualią visuomenę.

Studentai, būsimieji absolventai, turi domėtis naujovėmis, kompetetingai daryti sprendimus, remtis mokslo racionaliai diktuojamais principais. Pasak Arend (2005) dėl technologinės pažangos augant žmogaus galioms, turime vis mažiau priemonių kontroliuoti mūsų veiksmų padarinius. Todėl labai svarbu suprasti supančio pasaulio sudėtingumą ir harmoniją. Dėstytojai taip pat turi domėtis pokyčiais, nes „atvirumas viskam, kas nauja, – tai būtina meistriškumo sąlyga“ (Duoblienė, 2006, p. 202).

Tyrimo tikslas - tobulinti studijų proceso kokybę, atsižvelgiant į studentų poreikį naudotis elektroninėmis mokymo priemonėmis kaip informacijos šaltiniais.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išsiaiškinti, kas sudaro mokymo proceso struktūros elementą - elektronines mokymo priemones
2. Išanalizuoti respondentų nuomonę ir vertinimus apie elektroninių mokymo(si) priemonių panaudojimo galimybes Šiaulių kolegijoje.
3. Atskleisti kokius aspektus turi technologijos ir natūralus žmogaus gyvenimo būdas.

Tyrimo metodika

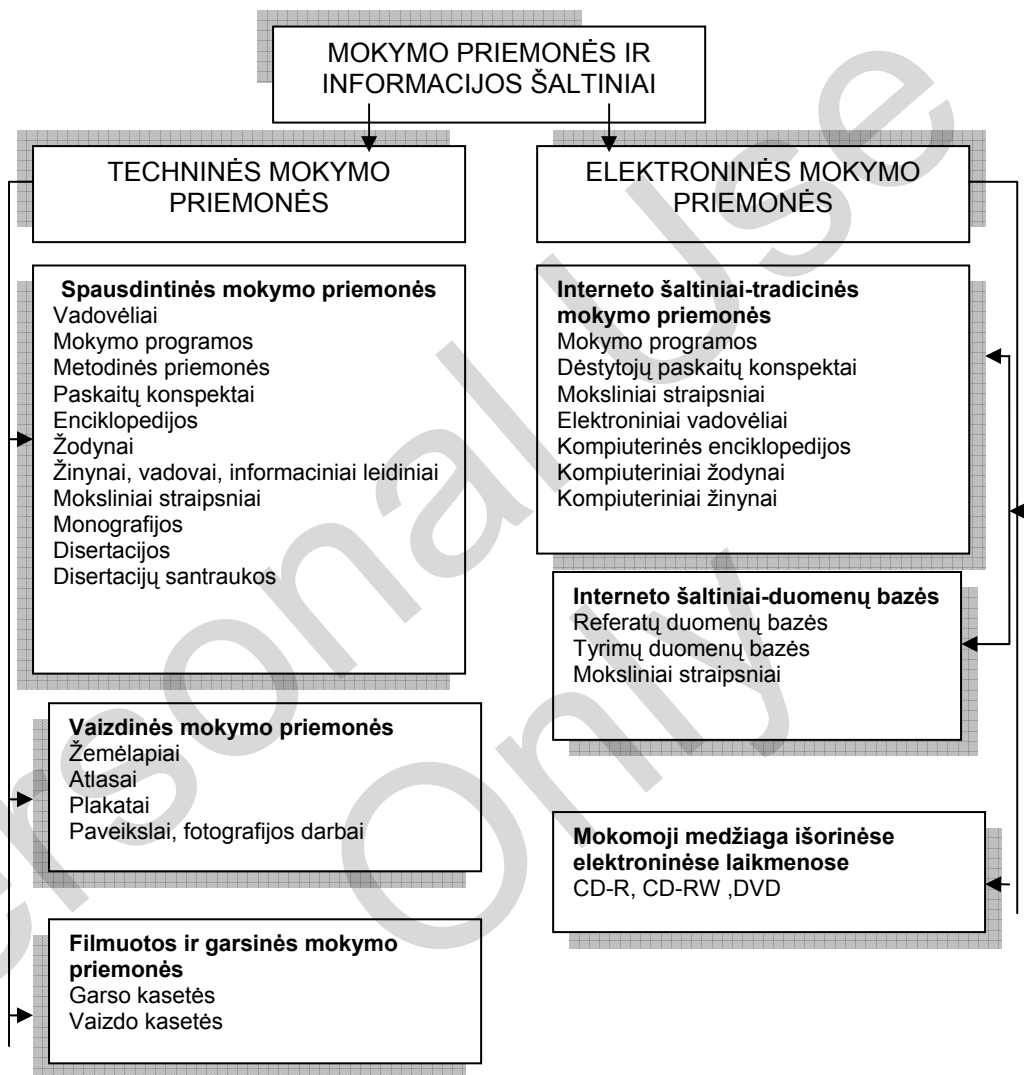
Atliktame tyrime dalyvavo 242 respondentai. Iš jų 169 pirmo kurso ir 73 trečio kurso studentai (kad būtų aiškesni tyrimo rezultatai, nebuvo įtrauktos informacinių sistemų technologijų grupės).

Anketinės apklausos duomenų apdorojimas atliktas naudojant statistinių programų paketą SPSS 12.0. Duomenų analizei buvo naudoti aprašomosios statistikos ir koreliacijos metodai.

Proto raidai reikia iššūkių ir įvairovės

Informacinė technika keičia žmogaus veiklos sritis, neaplenkia ir švietimo sistemos. Mokymo priemonės (ir informacijos šaltinius) galima skirstyti į tradicines (spausdintines, vaizdines, filmuotas ir garsines) ir elektronines (interneto šaltiniai, mokomoji medžiaga išorinėse elektroninėse laikmenose) (Švietimo naujienos, 2006,p.2). Vis didesnis ir didesnis informacijos kiekis patenka per elektronines mokymo priemones. Susiduriama su naujais iššūkiais, nes virtualus pasaulis - jau čia.

Didaktai mokymo priemones (ir informacijos šaltinius) skirsto į tradicines (spausdintines, vaizdines, filmuotas ir garsines) ir elektronines (interneto šaltiniai, mokomoji medžiaga išorinėse elektroninėse laikmenose).

1 pav. Mokymo priemonių ir informacijos šaltinių klasifikacinė schema

(Švietimo naujienos, 2006)

Jovaiša L.,2007, enciklopediniame edukologiniame žodyne prie techninių mokymo priemonių skiria vaizdines, garsines-vaizdines, mokymo mašinas, kompiuterius, įvairius mokymo įrenginius.

Studijų procesas ir elektroninės mokymo priemonės

Nuolatinis tobulinimosi poreikis yra vienas iš mokymo proceso kokybės sandų. Jį sudaro visos akademinės bendruomenės teikiamos studijų, profesinio rengimo, kvalifikacijos įgijimo paslaugos. Neribotas galimybes atveria šiuolaikinės informacinės technologijos. Žinių visuomenės žmogus tampa ir globalus, ir informatyvus. Suteikiama naujų galių, jis ima siekti turėti ir elektroninę valdžią bei elektroninius santykius su ja (Džežulskis, 2003).

Kartu su kompiuteriais atsirado naujos (ar iš esmės pasikeitė buvusios) mokymo(si) formos. Jeigu anksčiau nuotolinis mokymas buvo suprantamas tik kaip mokymasis susirašinėjant (paštu siunčiamos užduotys, paštu gaunami sprendimai, tik retkarčiais rengiami kontaktiniai susitikimai-konsultacijos bei egzaminai), tai dabar neišeinant iš namų galima tiesiogiai konsultuotis su dėstytojais, dalyvauti diskusijose, konferencijose, daryti pranešimus.

Šiaulių kolegijos Nuotolinio mokymo centre pirmoji vaizdo konferencija įvyko 2007 02 15 (Mano kolegija, 2006-2007m. m. Nr. 6).

Vis didesnį vaidmenį kompiuteriai ir specialioji programinė įranga ima vaidinti ir neįgalųjų gyvenime. Jie padeda lavinti įvairius pojūčius ir moko geriau orientuotis aplinkoje, ugdo neįgalųjų savarankiškumą. Siekiant pagelbėti silpnaregiams bei akliams Šiaulių kolegijoje veikia Karjeros centras neįgaliesiems, įrengta kompiuterinė auditorija, aprūpinta specialia kompiuterine įranga.

Žmogaus kūrybiškumas lemia mokslo, verslo, technologijų – visų žmogaus siekių pažangą. Sportinant ir modernizuojant šiuolaikines studijas elektroninės mokymo priemonės padeda informaciją gauti prieinamiau, sparčiau.

Į klausimą „ Ar naudojate informacines technologijas studijų procese?“, 32,6% respondentų atsakė, kad naudojasi visada, 47,5% - kad naudojasi dažnai, o 2,9% atsakė, kad nesinaudoja.

Pirmojo kurso vaikinai ir merginos aktyviau naudojasi informacinėmis technologijomis (1, 2 lent.).

1 lentelė

Informacinių technologijų naudojimas studijų procese (pagal lytį)

		Visada	Dažnai	Retai	Nesinaudoju	Iš viso:
Kursas	Pirmas	35	95	33	6	169
	Trečias	44	20	8	1	73
Iš viso:		79	115	41	7	242

2 lentelė

Informacinių technologijų naudojimas studijų procese (pagal kursą)

		Visada	Dažnai	Retai	Nesinaudoju	Iš viso
Lytis	Moteris	64	64	15	0	143
	Vyras	15	51	26	7	99
Iš viso:		79	115	41	7	242

Iš apklausos rezultatų matyti, kad naudojimas informacinėmis technologijomis priklauso nuo to ar turi studentai kompiuterį ir internetą namuose arba bendrabutyje ar jų neturi. Tiesinės priklausomybės stiprumą tarp šių dydžių nusako Sperman'o koreliacijos koeficientas $r = 0,46$ ir $r = 0,44$ (3 lent.).

3 lentelė

Koreliacijos koeficientas

	Ar naudojate informacines technologijas studijų procese?	Ar turite internetą namuose?	Ar turite internetą bendrabutyje?
Ar naudojate informacines technologijas studijų procese?	1,000	,462(**)	,449(**)
Ar turite internetą namuose?	,462(**)	1,000	
Ar turite internetą bendrabutyje?	,449(**)		1,000

(**) statistinis reikšmingumas 0,01 lygmenyje.

Modernus ugdymo turinys tiesiogiai siejasi su naujausiomis informacinėmis technologijomis.

Ieškant pirminių informacijos šaltinių, rengiant mokslo straipsnius, baigiamuosius ar kursinius darbus, naudojantis duomenų bazėmis, galima susipažinti su publikuotais darbais dominančia tema. Šiaulių kolegijos Bibliotekos ir savarankiškų studijų centras yra užprenumeravęs EBSCO Publishing duomenų bazę (Mano kolegija. 2006-2007m., p.1).

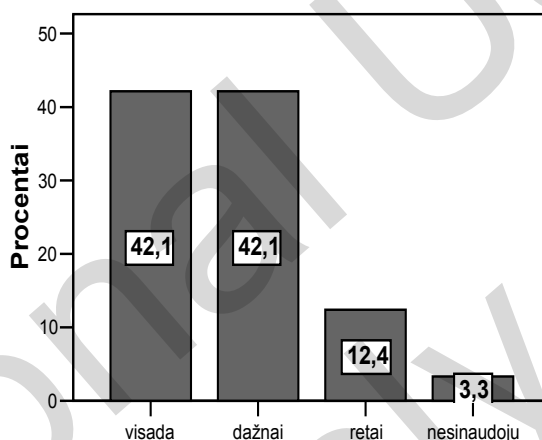
Į klausimą “ Ar rengdami savarankišką darbą naudojotės internetinėmis duomenų bazėmis?” kad naudojasi visada ir dažnai, respondentų atsakymai pasiskirstė vienodai - po 42,1%, o 3,3% nesinaudoja (2 pav.).

4 lentelė

Koreliacijos koeficientas

	Ar, rengdami savarankišką darbą, naudojotės internetinėmis duomenų bazėmis?	Ar turite internetą namuose?
Ar, rengdami savarankišką darbą, naudojotės internetinėmis duomenų bazėmis?	1,000	,717(**)
Ar turite internetą namuose?	,717(**)	1,000

(**) statistinis reikšmingumas 0,01 lygmenyje.

2pav. Naudojimas internetinėmis duomenų bazėmis

Sperman'o koreliacijos koeficientas parodė, kad yra stiprus tiesioginis ryšys tarp informacinių technologijų panaudojimo rengiant savarankiškus darbus ir kompiuterio bei interneto turėjimo namuose (4 lent.). Koreliacijos koeficientas $r = 0,71$.

Kadangi yra studentų, atsakusių, kad nesinaudoja informacinėmis technologijomis, pažiūrėta, kaip studentai sugeba naudodamiesi informacinėmis technologijomis gauti, sisteminti ir perduoti žinias. Kad sugeba gerai naudotis informacinėmis technologijomis, atsakė 74% respondentų, patenkinamai – 22,7%, nesugeba – 3,3%. 100% pirmakursių ir 89% trečiakursių atsakė, kad sugeba naudotis informacinėmis technologijomis. 11% trečiakursių ir 8% vyrų atsakė, kad nesugeba informacinių technologijų pagalba sisteminti ir perduoti žinias (5,6 lent.).

5 lentelė

Gebėjimas informacinių technologijų pagalba gauti, sisteminti, perduoti žinias (pagal kursą)

			Gerai	Patenkinamai	Nesugebu	Iš viso
Kursas	Pirmas	skaičius	110	59	0	169
		%	65,1%	34,9%	,0%	100,0%
	Trečias	skaičius	45	20	8	73
		%	61,6%	27,4%	11,0%	100,0%
Iš viso		skaičius	155	79	8	242
		%	64,0%	32,6%	3,3%	100,0%

Gebėjimas informacinių technologijų pagalba gauti, sisteminti, perduoti žinias (pagal lytį)

			Gerai	Patenkinamai	Nesugebu	Iš viso
Lytis	Moteris	Skaičius	110	33	0	143
		%	76,9%	23,1%	,0%	100,0%
	Vyras	Skaičius	45	46	8	99
		%	45,5%	46,5%	8,1%	100,0%
Iš viso		Skaičius	155	79	8	242
		%	64,0%	32,6%	3,3%	100,0%

Informacinių technologijų pritaikymas, mokantis kalbų leidžia studentui pačiam rinktis mokymosi greitį, kritiškai save vertinti, kai kurias nesuprantamas vietas išklaudyti, pakartoti daug kartų.

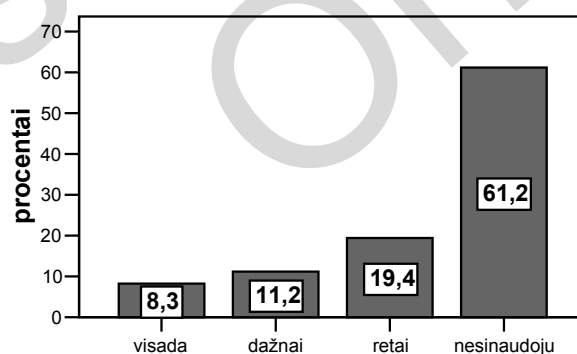
Į klausimą „Ar, mokydami užsienio kalbų, naudojate kompiuterinius žodynus?“ 76,5% respondentų atsakė, kad naudojasi visada ir dažnai, 19% naudojasi retai ir 4,5% nesinaudoja.

Naudojimasis elektroniniais žodynais priklauso nuo studentų kurso ir lyties (7 lent.)

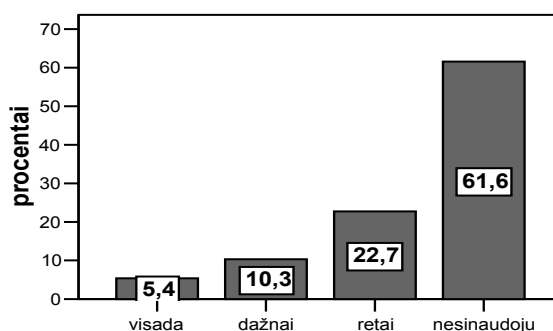
Naudojimasis elektroniniais žodynais, mokantis užsienio kalbų

		Visada naudoju	Dažnai naudoju	Retai naudoju	Nesinaudoju
Kursas	Pirmas	45	79	35	10
	Trečias	13	48	11	1
Iš viso:		58	127	46	11
Lytis	Moteris	35	90	16	2
	Vyras	23	37	30	9
Iš viso:		58	127	46	11

Sperman'o koreliacijos koeficientas $r=0,64$ rodo, kad yra tiesioginis ryšis tarp galėjimo naudotis kompiuteriu ir internetu namuose ir elektroninių priemonių panaudojimo mokantis užsienio kalbų.

3 pav. Elektroninių priemonių naudojimas mokantis tarimo įgūdžių

4 pav. Naudojimasis vaizdo ir garso kasetėmis

Vaizdo ir garso kasetės gali būti naudojamos įvairiems mokymosi tikslams – klausymui, matymui, aktyviam darbui. Studentai vaizdo ir garso kasetėmis naudojasi rečiau, negu elektroniniais žodynais (3,4 pav.).

Dar labai dažnai studentai naudojasi tradicine mokymosi priemone - bibliotekoje esančia literatūra. Tradicinės mokymo priemonės yra vadovėliai, metodiniai leidiniai, žurnalai ir kt. Knyga išlieka kaip komunikacijos priemonė – "kolektyvinis pasaulio intelektualiosios ir praktinės veiklos kūrinys" (Knygotyra, 2006, p.11, 8 lent.).

8 lentelė

Kaip dažnai naudojasi bibliotekoje esančia literatūra

	Atsakiusių skaičius	Atsakymų procentinis dažnis	Atsakiusių procentinis dažnis
Visada	60	24,7	24,8
Dažnai	127	52,3	52,5
Retai	48	19,8	19,8
Nesinaudoju	7	2,9	2,9
Iš viso:	242	99,6	100,0

Elektronikos galimybės leidžia vietoj tradicinių knygų naudotis skaitmeniniais leidiniais. Bendravimas virtualioje erdvėje sau skinasi kelią, bet, pasak italų rašytojo U. Eco knygos liks nepakeičiamos. Nepakeičiama liks ne tik meninė literatūra, bet ir knygos visiems atvejams, kuriais numanomas mąslus skaitymas, t.y. ne tik informacijos gavimas, bet ir jos apmąstymas. Skaitmeninių knygų daugiau nei popierinių bus parduota 2009 m. skaitmeninės knygos labai nupigs, nes neberekės mokėti už jų spausdinimą, popierių, įrišimo medžiagas ir įrišimo, transporto ir platinimo paslaugas. Sutrumpėja knygos kelias nuo leidėjo iki pirkėjo (Knygotyra, 2006, p.182,184).

Į klausimą "Kaip dažnai naudojate intranete esančią mokymosi medžiagą?" 59,9% respondentų atsakė, kad visada arba dažnai, 28,1% retai ir 12% nesinaudoja.

Naudojimasis medžiaga, esančia intranete, priklauso nuo studentų kurso ir lyties (9,10 lent.).

9 lentelė

Naudojimasis intranetu (pagal kursą)

	Visada	Dažnai	Retai	Nesinaudoju	Iš viso:
Kursas Pirmas	29	86	37	17	169
Trečias	10	20	31	12	73
Iš viso:	39	106	68	29	242

10 lentelė

Naudojimasis intranetu (pagal lytį)

	Visada	Dažnai	Retai	Nesinaudoju	Iš viso:
Lytis Moteris	23	51	54	15	143
Vyras	16	55	14	14	99
Iš viso:	39	106	68	29	242

Egzistuoja vidutinio stiprumo teigiama koreliacija tarp naudojimosi medžiaga esančia intranete ir internetinių duomenų bazių panaudojimo rengiant savarankišką darbą, $r=0,64$ (11 lent.).

Koreliacijos koeficientas

	Ar rengdami sav. darbą naudojatės internetinėmis duomenų bazėmis?	Kaip dažnai naudojatės intranete esančia medžiaga?
Ar rengdami sav. darbą naudojatės internetinėmis duomenų bazėmis?	1,000	,641(**)
Kaip dažnai naudojatės intranete esančia medžiaga?	,641(**)	1,000

(**) statistinis reikšmingumas 0,01 lygmenyje.

Iš apklaustų studentų labai mažai dalyvauja mokslinėje-taikomojoje veikloje, nes tik 1,7% atsakė kad visada, 14,9%-dažnai, o 33,5%-nedalyvauja. Bet tokie atsakymai tikriausiai todėl, kad dauguma respondentų buvo pirmo kurso studentai. Jie per pirmą pusmetį dar nespėjo įsitraukti į mokslinę veiklą, o iš 73 trečio kurso studentų tik 14 atsakė, kad nedalyvauja.

Nors ir buvo atsakusių, kad mažai naudoja informacines technologijas mokymosi procese, net 96,7% apklaustųjų atsakė, kad gebėjimas naudotis informacinėmis technologijomis padeda mokymosi procese, nes informacinių technologijų pritaikymas mokymosi procese lengvina mokomosios medžiagos suvokimą ir jos tolesnę paiešką. 99,2% sveikatos fakulteto ir technologijų fakulteto studentų, 98,8% pirmakursių ir 100% trečiakursių teigia, kad gebėjimas naudotis informacinėmis technologijomis padeda mokymosi procese (12,13 lent.).

12 lentelė

Gebėjimas naudotis inf. technologijomis padeda mokymosi procese (pagal fakultetus)

			Taip	Ne	Neturiu nuomonės	Iš viso
Fakultetas	Sveikatos	Skaičius	121	2	1	124
		%	97,6%	1,6%	,8%	100,0%
	Verslo ir technologijų	Skaičius	113	4	1	118
		%	95,8%	3,4%	,8%	100,0%
Iš viso		Skaičius	234	6	2	242
		%	96,7%	2,5%	,8%	100,0%

13 lentelė

Gebėjimas naudotis inf. technologijomis padeda mokymosi procese (pagal kursą)

			Taip	Ne	Neturiu nuomonės	Iš viso
Kursas	Pirmas	Skaičius	163	4	2	169
		%	96,4%	2,4%	1,2%	100,0%
	Trečias	Skaičius	71	2	0	73
		%	97,3%	2,7%	,0%	100,0%
Iš viso		Skaičius	234	6	2	242
		%	96,7%	2,5%	,8%	100,0%

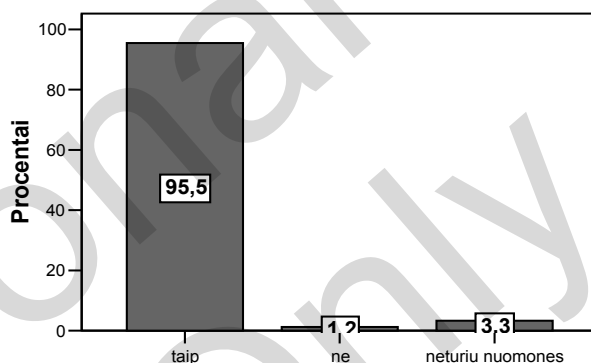
Respondentai suvokia informacinių technologijų svarbą ne tik mokymosi procese, bet ir šiuolaikinėje profesinėje veikloje, todėl net 97,1% atsakė, kad šiuolaikinis specialistas privalo gebėti naudotis informacinėmis technologijomis.

65,3% respondentų atsakė, kad trūksta kompiuterizuotų darbo vietų skaitykloje. *Ar reikia daug kompiuterių mokslo siekiam, pokalbiams ir pažintims virtualiame pasaulyje? Gal kompiuteris naudojamas tik naršymui po internetą ir dalyvavimui pokalbių svetainėse?* 48% respondentų atsakė, kad kompiuteris jiems – naršymo po internetą priemonė, laiškų rašymo priemonė, dalyvavimas pokalbių svetainėse, žinučių siuntimas ir tik 52% naudoja kompiuterį publikacijų, elektroninių knygų, duomenų bazių paieškai ir naudojimui.

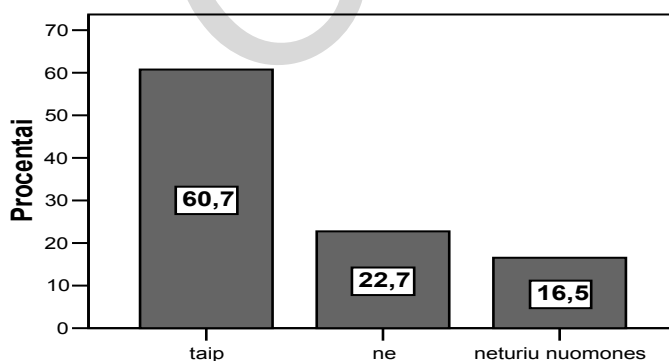
Elektroninės mokymo ir mokymosi priemonės vis labiau skverbiasi į gyvenimą. Tai pažymi respondentai. Tas procesas – tai pasauliniu mastu vykstantis suverenumo, veikimo galios ir laisvės persikirstymas, kurį įžiebė (tik jokia būdu nenulėmė) esminis greičio technologijos šuolis (Duoblienė, 2006, p.126). Mokymo (si) proceso kokybė priklauso ir nuo dėstytojų pasirengimo taikyti elektronines mokymo priemones darbo procese. Dėstytojai ruošiasi ir laiko ECDL testus. Dėstytojų apklausa rodo, kad to pakanka, norint įgyti darbo kompiuteriu įgūdžius, išmokti naudotis e. paslaugomis ir paieška internete. Toks mokymo būdas ne tik lengvina dėstytojo darbą, bet ir gerina mokymo kokybę (Danielienė, 2007). Šiaulių kolegijos 72 dėstytojai jau yra išlaikę ECDL testus.

Technicizmas – tai pasikėsinimas į visą žmogišką laiką, į visą žmogišką esybę, informacinio žmogaus naujai išpažįstama vertybė

Žmonijai žengiant į XXI amžių keli įtakingi užsienio leidiniai pasiūlė savo skaitytojams išvardinti 100 išradimų, kurie labiausiai paveikė žmonių gyvenimą. Sąrašo viduryje atsidūrė kinas, telefonas, aukštesnes vietas pelnė internetas, radijas, o 2-ąją vietą turbūt visiškai pagrįstai užėmė kompiuteris (Liutkuvienė, 2005). Žmogus informacinėje visuomenėje, turi būti stiprus, sugebėti orientuotis, prisitaikyti, kurti, rodyti iniciatyvą. Problemos tapo visuotinėmis. Pasaulis užsidarė: išskyla naujos galimybės ir nauji pavojai, visos problemos tapo pasaulinėmis, situacijos – visos žmonijos situacijomis (Filosofijos pamatai, 2006, p. 293).

5 pav. Mokslo ir technikos naujovės keičia žmonių gyvenimą

6 pav. Elektroninės mokymo priemonės gali tapti priklausomybės liga

Šiuolaikinis studentas, patekęs į technologijų pritaikymo kūrybiškumo procesą, turi turėti vidinę motyvaciją, ieškoti naujų argumentų, apibrėžimų ir išvadų. Tačiau informacinės technologijos įtvirtina ir paviršutinį pažinimą bei mažesnę edukacijos kokybę, pasyvų požiūrį į gyvenimą. Vis tik pasaulinis komunikacijos tinklas, pasak Z. Baumano, - tai tik siauras plyšys storoje sienoje, o ne vartai (Bauman, 2006). Tyrimo metu išaiškėjo, 95,5% respondentų pripažįsta, kad mokslo ir technikos naujovės keičia žmonių gyvenimą, 60,7% - kad elektroninės mokymo priemonės gali tapti priklausomybės liga, o 45% - kad jos kelia pavojų žmogui (5,6 pav.) Itin smarkiai gausėja informacija internete, reikia mokėti netik ja naudotis, bet ir ją

atsirinkti. Virtualioje aplinkoje žmogus gali pasijusti pernelyg laisvas nuo visuomenės, internete išnyksta pasaulio etikos normos. Atsiranda noras vis labiau pasinerti į virtualią erdvę, pabėgti nuo žemiškų problemų – tai vadinama internetine priklausomybe.

Technika tarsi demonas daro poveikį žmogui, todėl atsiranda akivaizdūs pavojai. Pasak filosofo K. Jasperso, visos žmonijos ateitis priklausys nuo žmogaus gebėjimo valdyti techninės raidos padarinius (Filosofijos pamatai, 2006, p.293). Sprendžiant globalines problemas, atsakomybe ir pasekmėmis turime dalintis visi. Priklausomybės ligos yra labai sunkios, beveik nepagydomos<...> Reikia išmokti gerbti ir mylėti pirmiausia save, o ne savo daiktus, išmokti paprastai džiaugtis gyvenimu, savyje pajusti jo vertę ir jėgą. Pats netikriausias dalykas pasaulyje – žmogus, užsidaręs visokių reikšmių ir idėjų pasaulyje (Dialogas, 2007 sausio 12 d., p. 5).

Teiginiui „Pats netikriausias dalykas pasaulyje – žmogus, užsidaręs visokių savo reikšmių ir idėjų pasaulyje“ būdingiausi respondentų komentarai:

Kiekvienas žmogus yra individas ir pats sprendžia, kas jam yra geriausia.

Žmogus žus informacinių technologijų gausoje.

Žmogus savo svajones turi realizuoti tikrovėje.

Kiekvienas žmogus turi gyventi, kaip jis nori.

Žmogus nekontaktuoja su visuomene. Jis ir gimdo idėjas, ir jų neįgyvendina.

Žmogus neturi būti užsidaręs savo pasaulyje. Internetas veikia žmogų psichologiškai, keičia jo gyvenimą.

Išvados

Remiantis atliktos apklausos duomenimis, galima teigti, kad:

1. Naujosios technologijos – kūrybiškumo proveržis.
2. Didžiama respondentų palyginti gerai žino informacinių technologijų pranašumus, taikymą ir jų būtinumą.
3. Tradicinės mokymosi priemonės – vadovėliai populiariesni už elektronines mokymosi priemones.
4. Ne visi respondentai pasinaudoja visomis informacinių technologijų teikiamomis galimybėmis (pvz., duomenų bazėmis).
5. Informacinės technologijos ir internetas turi būti prieinami akliems ir silpnaregiams.
6. Dauguma respondentų suvokia ne tik informacinių technologijų teikiamus pranašumus, bet ir visuotinės kompiuterizacijos keliamus pavojus.
7. Technologizuota gyvensena atima dvasios ramybę, stumia į dvasinį neveiklumą, sudaro sąlygas natūralių santykių tarp žmonių praradimui.

Jaunimas, kuris ypač pasineria į technologizuotą gyvenseną, turi neprarasti natūralių santykių su žmonėmis, siekti egzistencijos pilnatvės. „Tai, kas laimėta erdvinėje plotmėje, nebūtų pralaimėta žmogiškojoje gelmėje“ (Filosofijos pamatai, 2006, p.347).

Technologijos gali tapti žmogiškosios egzistencijos pilnatvės sąlyga. Sudaro veiklos prielaidas žmogui protingai ir atsakingai pasverti savo veiksmus, siekiant atskleisti savąją prigimtį ir teikia tam reikalingas priemones. Viskas turi priklausyti nuo mūsų pačių.

Literatūra

1. Arend H., 2005, Žmogaus būklė. Vilnius.
2. Bauman Z., 2002, Globalizacija: pasekmės žmogui. Vilnius.
3. Biržys R., Jasmontas A., Kačerauskas T., Kunčinas A., 2006, Filosofijos pamatai. Mokomoji knyga. Vilnius.
4. Danielienė R. Kompiuterinio raštingumo ir elektroninių paslaugų vienybė //Kompiuterija, 2007, Nr.113 sausis.
5. Duoblienė L., 2006, Šiuolaikinė ugdymo filosofija: refleksijos ir dialogo link. Vilnius.
6. Džežulskis E., 2003, Filosofija šiuolaikiškai. Kaunas.
7. Gimžauskas G. Technologinė priklausomybė // Naujoji komunikacija, 2006, Nr.19-20 (195-196).
8. Informacijos paieška duomenų bazėse//Mano kolegija, 2006-2007m.m., Nr.5 sausis (29).
9. Jovaiša L., 2007, Enciklopedinis edukologijos žodynas, Vilnius.
10. Kaip tai atsirado: daiktų istorijos, 2005 m., sudarytoja R. Liutkuvienė, Vilnius.
11. Leonavičienė T., 2006, SPSS programų paketo taikymas statistiniuose tyrimuose, Vilnius.
12. Pirmoji vaizdo konferencija//Mano kolegija, 2006-2007m.m. Nr.6 vasaris-kovas (30).

13. Iš ko mokosi Lietuvos studentai?//Švietimo naujienos.2006 m. Nr.20 (235).
14. Knygotyra: vadovėlis, 2006, Sudarė D. Kaunas. Vilnius.
15. Mureika J., 2006, Pajaustos mintys. Monografija. Vilnius.

ELECTRONICAL LEARNING/TEACHING MEANS – A CONSTITUENT PART OF STUDY PROCESS DEVELOPMENT

Two processes: modernization and globalization are the changes of the XXI century. The innovations of science and technique change human life, force people to change their usual stereotypes of thinking. In the regulations of state education strategy 2003-2012 it is indicated, that the development of education quality should inure personal and public rules, development of common competences. Modern-day information society is a society, which manages, knows and wants to use the possibilities of information technologies. The survey "The usage of electronic media by the first and the third year students" in Siauliai college in 2006-2007 was carried out. The opinion of respondents will carry authority for the quality of studies seeking to educate students capable to work in fast vicissitude of technologies.